Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta, 25.1.2019

Antti Kauhanen
Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

K 22/2018 vp Tasa-arvovaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018

Kommentoin tasa-arvovaltuutetun kertomusta perhevapaauudistuksen tarpeellisuuden näkökulmasta. Keskeinen viestini on se, että viimeaikaisen pohjoismaisen tutkimuksen perusteella on uskottavaa, että perhevapaauudistuksella voitaisiin olennaisesti parantaa sukupuolten välistä tasa-arvoa työmarkkinoilla.

Vanhemmuus kasvattaa sukupuolieroja työmarkkinoilla

Viimeaikaiset pohjoismaiset tutkimukset osoittavat, että lasten saanti kasvattaa sukupuolten palkkaeroja huomattavasti. Ruotsia koskeva tutkimus vertaa pariskunnan ansioita ennen ja jälkeen ensimmäisen lapsen syntymän (Angelov ym., 2016). Tutkimuksessa havaitaan, että ennen lapsen syntymää isän ja äidin tulot kehittyvät samoin tavoin, mutta 15 vuotta lapsen syntymän jälkeen ero ansioissa on kasvanut 32 prosenttia. Tutkijat tulkitsevat eron syntyvän osin lapsen syntymän jälkeisistä sukupuolieroista perhevapaissa ja erityisesti lastenhoitovastuiden epätasaisesta jakautumisesta myöhemmin. Naisten työn tarjonta reagoi siis miehiä voimakkaammin lapsen syntymään.

Tanskalainen tutkimus havaitsee myös, että miesten ja naisten ansiot kehittyvät samoin ennen ensimmäisen lapsen syntymää, mutta syntymän jälkeen naisten ansiot laskevat miesten ansioiden pysyessä ennallaan (Kleven ym., 2018). Naisten ansiot putoavat noin 30 % heti syntymän jälkeen ja 10 vuoden päästä naisten ansiot ovat 20 % vähemmän kuin ennen lapsen syntymää. Miehillä ensimmäisen lapsen syntymä ei näy ansiokehityksessä. Erot ansioissa tulevat tehdyistä työtunneista, työvoimaan osallistumisesta sekä palkkakehityksestä. Naisten työtunnit, työvoimaan osallistuminen ja palkka reagoivat negatiivisesti ensimmäisen lapsen syntymään, kun taas miehillä vastaavaa kehitystä ei näy. Lapsen syntymä vaikuttaa myös negatiivisesti naisten urakehitykseen. Tämän lisäksi lapsen syntymän jälkeen naiset hakeutuvat miehiä useammin julkiselle sektorille ja perheystävällisiin työpaikkoihin töihin. Vanhemmuus lisää siis myös työelämän segregaatiota.

Perhevapaauudistuksella voidaan vähentää sukupuolieroja työmarkkinoilla

Minun tulkintani näistä tutkimuksista on, että perhevapaiden tasaisempi jakautuminen vähentäisi näissä tutkimuksissa nähtyjä sukupuolieroja ansiokehityksessä, työtunneissa ja työvoimaan osallistumisessa. Perhevapaiden tasaisempi jakautuminen vähentäisi heti syntymän jälkeen esiintyvää palkkaerojen kasvua, koska urakatkot jakautuisivat tasaisemmin miesten ja naisten välillä. Pidemmällä aikavälillä perhevapaiden tasaisempi jakautuminen tasoittaisi todennäköisesti lastenhoitovastuiden jakautumista, mikä vähentäisi sukupuolieroja työtunneissa, urakehityksessä, työelämän segregaatiossa ja ansioissa.

Perhevapaiden tasaisempi jakautuminen on avainasemassa työelämän tasa-arvon parantamisessa. Perhevapaauudistus, joka tasoittaisi perhevapaiden jakautumista miesten ja naisten välillä tulisi toteuttaa nopeasti. Perhevapaiden tasaisempaan jakautumiseen voisi vaikuttaa esimerkiksi kiintiöimällä isälle ja äidille suurin piirtein yhtä pitkät perhevapaat.

Lähteet

Angelov, N., Johansson, P. ja Lindahl, E. (2016). *Parenthood and the gender gap in pay*. *Journal of Labor Economics, 34*(3), 545-579.

Kleven, H., Landais, C. ja Søgaard, J. E. (2018). *Children and gender inequality: Evidence from denmark*. *American Economic Journal: Applied Economics*.